

Listopad 2021 Zamyšlení IV.

„a vyléváš ji na nás v Utěšiteli Duchu Svatém“ (z Modlitby zasvěcení Božímu milosrdenství)

Křesťanský život ve světle tajemství Nejsvětější Trojice

V den Letnic byla završena Kristova Pascha, tedy jeho přechod z tohoto světa k Otci. Na ty, kteří se shromáždili ve večeřadle, na blahoslavenou Matku a apoštoly, byl vylit Duch Svatý, „který se zjevuje, dává a sděluje jako božská osoba“ (KKC 731). Jak čteme v Katechismu katolické církve: „V tento den se plně zjevuje Nejsvětější Trojice. Od toho dne je Království oznámené Kristem otevřeno těm, kdo v něj věří; v pokoře těla a ve víře se již účastní společenství Nejsvětější Trojice. Svým příchodem, který pokračuje, Duch Svatý umožňuje světu vstoupit do „posledních dnů“, do času církve, do království již zděděného, ale ještě nenaplněného“ (KKC 732). Tyto časy se uskutečňují plněním příkazu, který dal Pán Ježíš svým učedníkům těsně před Nanebevstoupením: „Je mi dána veškerá moc na nebi i na zemi. Jděte tedy, získávejte za učedníky všechny národy, křtíte je ve jméno Otce i Syna i Ducha Svatého. Učte je zachovávat vše, co jsem vám přikázal. A hle, já jsem s vámi každý den až do skonání světa“ (Mt 28,18b-20). „Čas církve“ tedy spočívá v hlásání evangelia a ve vysluhování svátostí, především ve křtu ve jménu Nejsvětější Trojice. Tehdy se rodí naše nejhlubší duchovní vztahy s jednotlivými Božími osobami. Mají speciální průběh. Náš vztah k Bohu Otci a k Jeho Jednorozenému Synu, Ježíši Kristu, je možný pouze skrze Ducha Svatého. Je to on, kdo nás vnitřně naplňuje a znemožňuje, aby se kdokoli bez jeho pomoci spojil s jednorozeným Božím Synem a řekl: „Ježíš je Pán“ (srov. 1 Kor 12,3). Duch Svatý, poslán Bohem do našich srdcí, v nich volá "Abba, Otče!" (srov. Gal 4,6), což umožňuje náš vztah k Bohu Otci. Tak jsme ve svátosti křtu byli obdařeni věčným životem, který spočívá v tom - jak řekl Kristus ve své velekněžské modlitbě Otci ve večeřadle - "aby poznali tebe, jediného pravého Boha, a Ježíše Krista, kterého jsi poslal" (Jan 17, 3). Všichni pokřtění dostávají milost „znovu se narodit v Bohu Otci skrze jeho Syna v Duchu Svatém“. Od nynějška se jejich duchovní život uskutečňuje ve světle tajemství Trojice: „[jsou] vedeni [Duchem Svatým] ke Slovu, to jest k Synu; Syn je však předkládá Otci a Otec jim dává nezničitelnost. Proto bez Ducha není možné vidět Otce a bez Syna se nikdo nemůže Otci přiblížit, protože Syn je poznáním Otce a poznání Syna Božího se uskutečňuje skrze Ducha Svatého“ (KKC 683). Duch Svatý, který - jak vyznáváme ve vyznání víry - pochází od „Otce a Syna“, a který je právě proto jejich darem, nám dává možnost vztahu s Otcem i Synem. Křesťané tak mohou být skutečně hrdí na svou identitu, protože vědí, že „na nich spočívá Duch slávy a Boží Duch“ (srov. 1 Pt 4,14). Odtud také pramení jejich naděje na věčný život, o níž sv. apoštol Pavel v Listu Římanům napsal, že „nemůže selhat, protože Boží láska je vylita do našich srdcí skrze Ducha Svatého, který nám byl dán“ (Řím 5,5).

Ponoříme-li se však do tajemství Nejsvětější Trojice, narazíme na nepřekonatelnou hranici, kterou určuje omezení našeho lidského poznání. To zažila i sestra Faustyna, když na začátku svého řeholního života napsala: „V jednu chvíli jsem přemýšlela o Nejsvětější Trojici, o podstatě Boha. Nutně jsem chtěla prozkoumat a vědět, kdo je tento Bůh. V jednom okamžiku byl můj duch unesen jako do posmrtného života, viděla jsem nepřístupný jas a v něm jakoby tři zdroje jasu, které jsem nemohla pochopit. A z tohoto světla přišla slova v podobě hromu a obcházela nebe a zemi. Nic z toho jsem nechápala, byla jsem velmi smutná. Najednou náš milovaný Spasitel vyšel z moře jasu v nepochopitelné kráse, se zářícími ranami. A z té jasnosti zazněl hlas: "Jaký Bůh je ve své podstatě, to nikdo nepochopí, ani mysl andělů, ani mysl lidí." Ježíš mi řekl: "Poznej Boha rozjímáním o jeho vlastnostech." Po chvíli Ježíš udělal rukou znamení kříže

a zmizel“ (Den. 30). O devět let později, 23. května 1937, na slavnost Nejsvětější Trojice, napsala sestra Faustyna do svého Deníčku: „Během mše svaté jsem byla náhle sjednocená s Nejsvětější Trojicí. Poznala jsem její velikost. Byla jsem sjednocená se třemi Osobami. A protože jsme spojeni s jednou z těchto Ctihodných osob, byla jsem současně spojená se dvěma dalšími osobami. Šťěstí a radost, které byly předány mé duši, jsou nepopsatelné. Je mi smutno, že nemohu napsat slovy to, co slovy nelze vyjádřit“ (Den. 1129).

Postupné odhalování pravdy o Bohu

Formulace obsažené v Katechismu katolické církve jsou do jisté míry syntézou dlouhé teologické úvahy o pravdách Božího zjevení, trvající téměř od samého počátku křesťanství. Dlouhý historický proces odhalování pravdy o Bohu lidem začal zjevením Božího jména: „JÁ JSEM, KTERÝ JSEM“, které uslyšel Mojžíš u hořícího keře na Sinajské poušti (srov. Ex 3,14), a pokračoval formulacemi Prvního nicejského koncilu v roce 325 a pozdějších koncilů, snažících se vyjádřit lidskými slovy, obohacenými o filozofické úvahy starověkých myslitelů, tajemství Nejsvětější Trojice a vtěleného Božího Syna Ježíše Krista.

V tomto procesu existuje paradox. Spočívá v tom, že Duch Svatý, který nás vede k Otci i k Synu, je posledním ve zjevení osob Nejsvětější Trojice (srov. KKC 684). Svatý Řehoř zvaný „teolog“ to vysvětloval pedagogikou Božího „sestupu“. V jeho *Orationes theologicae* totiž čteme: „Starý zákon jasně hlásal Otce, ale Syn byl málo zřetelný. Nový zjevil Syna a umožnil vnímat Božství Ducha. Nyní Duch přebývá mezi námi a dává nám o sobě jasnější pohled. Nebylo totiž prozíravé hlásat Syna otevřeně, dokud ještě nebylo uznáno božství Otce, a přidat Ducha Svatého jako nové břemeno, lze-li použít poněkud odvážný výraz, zatímco božství Syna ještě nebylo uznáno. Jedině postupným poznáváním bude světlo Nejsvětější Trojice v lidském rozumu zářit plněji. Katechismus katolické církve sleduje podobnou argumentaci: „Duch Svatý působí s Otcem a Synem od počátku, dokud se nenaplní plán naší spásy. Avšak teprve v „poslední době“, která začala vykupujícím vtělením Syna, je Syn zjeven a sdělován, rozpoznán a přijat jako osoba. Tehdy Boží plán, uskutečněný v Kristu, bude moci být uskutečněn v lidstvu skrze vylití Ducha Svatého jako církve, ve společenství svatých, v odpuštění hříchů, ve vzkříšení těla, a jako život věčný“ (KKC 686). O něco dále Katechismus tuto pravdu ještě více objasňuje, když uvádí: „Od počátku až do plnosti času“ (Gal 4,4) zůstává společné poselství Slova a Otcova Ducha skryté, ale stále se uskutečňuje. Boží Duch připravuje čas Mesiáše, a přestože ani Duch, ani Slovo ještě nejsou plně zjeveny, jsou už přislíbeni, aby byli očekáváni a přijati, až se zjeví. Proto církev, když čte Starý zákon, studuje v něm, co nám chce Duch Svatý, „který mluvil skrze proroky“, říct o Kristu“ (KKC 702).

Nechte se vést Duchem Svatým

Víra v Nejsvětější Trojici, tedy v Boha Otce, Syna a Ducha Svatého, je neoddělitelná od víry, že církev je „svatá“ a „univerzální“, tedy „katolická“, a že je „jediná“ a „apoštolská“, jak vyznáváme v nicejsko-cařihradském vyznání víry (srov. KKC 750).

Církev je svatá, protože, jak říká sv. Pavel v druhém listu Korintánům, z ní Duch Svatý činí „chrám Boha živého“ (2 Kor 6,16). V tomto ohledu Svatý otec Pius XII. v encyklice *Mystici Corporis* uvádí, že „Duch Kristův je neviditelná příčina, která zajišťuje, že všechny části těla jsou udržovány v jednotě mezi sebou navzájem a se svou vznešenou hlavou, protože On je celý v Těle, celý v Hlavě a celý v jednotlivých údech“. Tuto vnitřní jednotu církve sv. Augustin ve svých „Kázáních“ vysvětlil přirovnáním k roli, kterou hraje duše v člověku ve vztahu k tělu: „Co je náš duch, tedy naše duše, pro údy těla, to je Duch Svatý pro údy Krista, pro Tělo Kristovo, kterým je církev.“ Proto je Duch Svatý, jak čteme v encyklice *Mystici Corporis*, „principem všech

životně důležitých a skutečně spásných činů v různých částech těla“. Buduje církev skrze slovo Boží, skrze svátosti, skrze „milost danou apoštolům, která je na prvním místě mezi jeho dary“, potom „skrze ctnosti, které nám umožňují jednat v souladu s dobrem“, a nakonec skrze mnoho mimořádných milostí, zvaných charismata, díky nimž jsou věřící „způsobilí a připraveni podnikat různé práce nebo úkoly zaměřené na obnovu a další užitečný rozvoj církve“ (KKC 798).

O těchto mimořádných milostech, které dává Duch Svatý církvi, psal sv. Pavel v 1. listu ke Korintským: „Jsou rozdílná obdarování, ale tentýž Duch; rozdílné služby, ale tentýž Pán; a rozdílná působení moci, ale tentýž Bůh, který působí všechno ve všech. Každému je dán zvláštní projev Ducha ke společnému prospěchu. Jednomu je skrze Ducha dáno slovo moudrosti, druhému slovo poznání podle téhož Ducha, někomu zase víra v témž Duchu, někomu dar uzdravování v jednom a témž Duchu, někomu působení mocných činů, dalšímu zase prorocství, jinému rozlišování duchů, někomu dar mluvit ve vytržení, jinému dar vykládat, co to znamená. To všechno působí jeden a týž Duch, který uděluje každému zvláštní dar, jak sám chce.“ (1 Kor 12,4-11).

Charismata se stanou dary Ducha Svatého, které pocítí všechny členové církve, pokud se jimi nechají vést. Proto sv. Pavel se na ně obrací s následující výzvou: „Jsme-li živi Božím Duchem, dejme se Duchem také řídit“ (Gal 5,25). Podle Apoštola národů jsou úžasným ovocem této zvláštní poslušnosti vůči němu tyto ctnosti: „lásky, radosti, pokoje, trpělivosti, laskavosti, dobroty, věrnosti, tichosti, sebeovládání“ (Gal 5, 22b-23a). Navíc je to právě Duch Svatý, kdo je základem naší důstojnosti jako Božích dětí. Jak píše sv. Pavel v Listu Římanům: „všichni, kdo se dají vést Duchem Božím, jsou synové Boží“, což dává naději na věčný život, protože: „jsme-li děti, pak i dědicové: Boží dědicové a spoludědicové s Kristem, protože spolu s ním trpíme, abychom se také společně podíleli na slávě“ (Řím 8,14.17).

Žít z darů Ducha Svatého

Duch Svatý, Dar Otce a Syna, vylévá na nás Boží lásku a obdarovává církev svými dary. Každý křesťan by je měl nejprve v sobě rozpoznat a pak mu za ně projevit svou vděčnost a prosit o jejich další rozvoj – jak pro své vlastní dobro, tak pro dobro celé církve. Sám Kristus pozval své učedníky k této modlitbě a řekl jim: „Jestliže tedy vy, ačkoli jste zlí, umíte dávat dobré dary svým dětem, oč spíše Otec z nebe dá Ducha Svatého těm, kdo ho prosí“ (Lk 11,13).

Když Svatý otec Jan Pavel II. poprvé navštívil Polsko, při setkání s akademickou mládeží shromážděnou v kostele sv. Anny ve Varšavě 3. června 1979 – a byla to svatodušní neděle – předal mladým lidem zvláštní, jemu pravděpodobně velmi drahý, osobní dar. Obrátil se k nim a řekl: „Přijměte ode mě tuto modlitbu, kterou mě naučil můj otec – a zůstaňte jí věrní. Tak zůstanete ve večeřadle církve, spojeni s nejhlubším proudem jejích dějin.“ Byla to modlitba k Duchu Svatému, kterou se papež modlil každý den od svého dospívání a která se skládala z následujících proseb: Duchu Svatý, prosím tě za dar moudrosti, abych lépe poznával tebe a tvou Božskou dokonalost. Prosím za dar rozumu, abych lépe pochopil tajemství víry. Prosím o dar vědění, abych se v životě řídil pravidly této víry. Prosím o dar rady, abych ve všem u tebe hledal radu a vždy ji u tebe našel. Prosím o dar statečnosti, aby mě žádný strach ani pozemské ohledy nemohly odloučit od Tebe. Prosím za dar zbožnosti, abych vždy sloužil tvému Veličenstvu se synovskou láskou. Prosím za dar Boží bázně, abych se bál hříchu, který Tě uráží, Bože. Amen.“

Věnujme pozornost této modlitbě a snažme se proniknout do obsahu jejích jednotlivých proseb k Duchu Svatému.

Dar moudrosti – „abych lépe poznával tebe a tvou Božskou dokonalost“

Ducha Svatého, který dá apoštolům dar Boží moudrosti a vědění, přislíbil ve večeřadle sám Kristus ve své řeči na rozloučenou: „A já požádám Otce a on vám dá jiného Přímluvce, aby byl s vámi na věky – Ducha pravdy, kterého svět nemůže přijmout, poněvadž ho nevidí ani nezná. Vy jej znáte, neboť s vámi zůstává a ve vás bude.“ (J 14,16-17). Duch pravdy je také duchem lásky.

Boha nejde v žádném případě poznávat jen čistě teoreticky. Neboť pak by se nám Absolutnojevilo jako vzdálené a lhostejné k našemu osudu. Jeden Bůh v Nejsvětější Trojici, který „je láska“ (srov. 1 Jan 4,16b), je poznáván láskou. Kristus nás k tomu volá ve dvou přikázáních lásky, a tuto lásku nám dává právě Duch Svatý. „Boha nikdo nikdy neviděl,“ říká ve svém prvním listu sv. Jan (1 Jan 4:12a). Nikdo Boha přece nezakusil pomocí svých smyslů – a nikdy ho takto zažít nemůžeme. Avšak tím, že budeme milovat druhého člověka, díky Duchu Svatému, můžeme zakusit, že v Bohu skutečně přebýváme. Svatý Jan totiž pokračuje: „Milujeme-li se navzájem, Bůh v nás zůstává a láska k němu je v nás dokonalá. Víme, že zůstáváme v něm a on v nás, protože nám dal ze svého Ducha“ (1 Jan 4,12b-13). Proto milovaný učedník Pán s opravdovou radostí popsal sebeuvědomění všech křesťanů takto: „Poznali jsme lásku, kterou k nám Bůh má, a uvěřili jsme jí“ (1 Jan 4,16a).

Dar rozumu – „abych lépe pochopil tajemství víry“

Pochopení tajemství křesťanské víry je možné pouze díky Duchu Svatému. Proto Pán Ježíš ve večeřadle naznačil: „A Utěšitel, Duch Svatý, kterého Otec pošle v mém jménu, naučí vás všechno a připomene vám všechno, co jsem vám řekl. Jakmile však přijde on, Duch pravdy, uvede vás do veškeré pravdy, neboť nebude mluvit sám ze sebe, ale bude mluvit, co uslyší. A oznámí vám, co má přijít“ (J 14,26; 16,13).

Dar rozumu je zvláště potřebný, když musíme čelit lidem, kteří od nás očekávají, že budeme vysvětlovat pravdy naší víry v Boha. Existují různé situace, ve kterých budeme muset tyto argumenty použít. Může jít o filozoficko-teologickou diskusi, jako tomu bylo v případě sv. Pavla na athénském areopagu (srov. Sk 17,16-34). Tyto argumenty se mohou ukázat jako nezbytné i v situaci různých pronásledování, a dokonce i ohrožení života, vyplývajících ze samotné skutečnosti, že jsme křesťané. Pak musíme mít jakoby předem promyšlené argumenty, které nás na jedné straně posílí ve věrnosti Bohu a na druhé straně nám poslouží k odvrácení obvinění namířené našimi pronásledovateli proti nám. Právě křesťanům, kteří byli pronásledováni pro svou víru, sv. Petr napsal: „Pán, Kristus, budiž svatý ve vašich srdcích. Buďte vždy připraveni dát odpověď každému, kdo by vás vyslyšel, o naději, kterou máte“ (1 P 3,15).

Příkladem takové víry, obohacené racionálními argumenty, je sv. Justin žijící ve 2. století. Proti nařčením pohanů obviňujících křesťany z bezbožnosti napsal ve své První apologii: „Proto jsme nazýváni zlími. A přiznávám, že jsme nevěřící, co se týče těchto tzv. „bohů“, ale nikdy v případě nejpravdivějšího Boha, Otce spravedlnosti, moudrosti a všech ostatních ctností, osvobozeného od všeho zla. Je to Jeho Syn, který od Něho přišel a naučil nás všechny tyto věci, stejně jako zástupy dalších dobrých andělů, kteří Ho obklopují a jsou k Jeho obrazu, a my uznáváme a uctíváme prorockého Ducha v souladu s rozumem a pravdou. A jak jsme se sami naučili, předáváme toto učení bez žárlivosti každému, kdo to chce znát“ (1. Zj 6,1-2). Justin proto, předveden před římského prefekta Rustika, který požadoval, aby se vzdal své křesťanské víry, stručně a rozhodně odpověděl: "Nikdo se zdravým rozumem nepřejde od víry k bezbožnosti." Kvůli své jednoznačné víře, podpořené racionálními argumenty, sv. Justin zemřel v Římě roku 165 stětím mečem a stal se nejen prvním mučednickým filozofem v dějinách církve, ale

především velkým vzorem pro všechny křesťany, kteří díky daru rozumu dokázali ospravedlnit tuto naději, která oživovala jejich životy až do smrti.

Dar rady – „abych ve všem u tebe hledal radu a vždy ji u tebe našel“

Duch Svatý k nám promlouvá tím, že dává dar rady, především v hloubi našeho svědomí prostoupeného modlitebním tichem. Abychom mohli slyšet hlas Duchu Svatého v nás, musíme neustále usilovat o čisté svědomí. Svatý Petr ve svém prvním listě píše: „A s mírností a bázni [Boží] zachovejte čisté svědomí“ (1. Petr 3:16). Čisté svědomí dává totiž člověku vnitřní sílu svědčit o pravdě podle příkladu sv. Pavla, který v Listu Římanům vyznal: „Pravdu říkám v Kristu, nelžu, mé svědomí mi to potvrzuje v Duchu Svatém“ (Řím 9,1).

Zvláštním místem pro prožívání daru rady je svátost pokání a smíření. Dává člověku nejen příležitost čelit v pravdě svým hříchům a selháním, ale také Božímu volání a povolání. V tomto světle je třeba interpretovat „Adamovu zpověď“ z dramatu Karola Wojtyły, které napsal ve svém mládí pod názvem „Bratr našeho Boha“. Hrdina dramatu, velký polský malíř Adam Chmielowski, je zmítán pochybnostmi – zda se má nadále věnovat malbě a rozvíjet svůj jedinečný talent, nebo radikálně opustit svůj dosavadní život a zcela se věnovat krakovským žebrákům, zachránit je od materiální a mravní chudoby, a tak obnovit odraz Kristovy tváře. Tváří v tvář svému duchovnímu zápasu šel Adam ke zpovědi. Během ní přiznal svému zpovědníkovi podstatu dramatu, které prožíval:

"Tak tedy, můj otče, pochop, že nemohu milovat zároveň, protože nemohu milovat napůl. Pro mě jsou to dvě propasti, které mě táhnou. Nemůžete zůstat neustále na půli cesty mezi jedním a druhým. V odpověď uslyšel slova zpovědníka:

„Proč se na to díváš takhle? Vším lze milovat Boha.“

„Co mi teda říkáš, můj otče?“

„Nech se utvářet láskou.“

„Ale jak to mám udělat?“

„To já nevím. Tvoje láska je tvým majetkem, je dobrem tobě darovaným. Nemohu soudit tvoji lásku v jejích nejmenších projevech.“

„Kdyby ses však měl přiklonit k jedné z možností, nařídit nebo zakázat, odmítnout nebo potvrdit...“

„To jsou příliš velké záležitosti a příliš důležité. Takové záležitosti nelze lásce nařídit. Přemýšlej. Náš Pán skrze lásku koná tolik dobra, tolik velkého dobra. Láska nás spojuje s Pánem víc než cokoli jiného. Protože v lásce se všechno mění. Nech se utvářet láskou.“

Dar statečnosti – „aby mě žádný strach ani pozemské ohledy nemohly odloučit od Tebe“

„Až na vás sestoupí Duch Svatý – řekl Pán Ježíš apoštolům těsně před svým nanebevstoupením – přijmete jeho moc a budete mími svědky v Jeruzalémě a v celém Judsku, Samaří a až na konec země“ (Skutky 1,8). Duch Svatý, který na ně sestoupil o deset dní později, z nich udělal úplně nové lidi. Z ustrašených lidí s obavami, že se stanou účastníky Kristova osudu, se stali Jeho stateční svědci. Proto, když byli přivedeni před veleradu, jednoznačně vyznali svou víru a řekli velekněžím, saduceům a farizeům: „Bůh našich otců vzkřísil Ježíše, kterého jste ztratili, když jste ho pověsili na dřevo. Bůh ho povýšil na svou pravici jako Vládce a Spasitele, aby dal Izraeli obrácení a odpuštění hříchů. O tom svědčíme i o Duchu Svatém, kterého Bůh dal těm, kdo ho poslouchají“ (Sk 5,30-32).

Tváří v tvář slovům velekněze: „Přísně jsme vám zakázali učit v tomto jménu, a hle, naplnili jste Jeruzalém svým učením a chcete na nás svalit odpovědnost za krev tohoto muže?", Petr a apoštolové rezolutně odpověděli: „Boha musíme poslouchat víc než lidi“ (Sk 5, 28-29).

Výmluvný byl zejména jejich postoj k dalšímu průběhu událostí. Apoštolové byli odsouzeni k bičování a opět jim zakázali kázat evangelium. Oni však zůstali nepohnuti. Neboť, jak čteme ve Skutcích apoštolů, „odešli od Sanhedrinu a radovali se, že se stali hodnými trpět pro [Ježíšovo] jméno. Nepřestávali denně učit v chrámu a dům od domu kázat dobrou zprávu o Ježíši Kristu“ (Skutky 5:41–42). Tyto události, stejně jako všechny ty, které neznáme, protože je nelze jednoduše spočítat při pohledu na celou historii církve, jsou jednoznačným potvrzením toho, co řekl Pán Ježíš svým učedníkům: „Když vás povedou do synagóg a před úřady a soudy, nedělejte si starosti, jak a čím se budete hájit nebo co řeknete. Vždyť Duch Svatý vás v té hodině naučí, co je třeba říct.“ (Lk 12,11-12).

Dar vědění – „abych se v životě řídil pravidly této víry“

Žít vírou vyžaduje důslednost. První je radikální oddělení od zla. Ne nadarmo se při udělování křtu kladou tyto otázky: „Zříkáš se hříchu, abys mohl žít ve svobodě Božích dětí? Zříkáš se všeho, co vede ke zlu, aby tě nepřemohl hřích? Zříkáš se satana, který je hlavním činitelem hříchu? Jde o to, aby křtěný, který v případě křtu dospělého sám za sebe a v případě křtu malého dítěte prostřednictvím svých rodičů a kmotrů mohl jednoznačně říct: „Zříkám se!“ a po zbytek svého života se nechal vést Duchem Svatým, který v nás rozlévá Boží lásku. Proto se sv. Pavel v listu Efezským obrátil na Kristovy následovníky žijící v tomto městě s následující výzvou: „A nezarmucujte svatého Ducha Božího, jehož pečeť nesete pro den vykoupení. Ať je vám vzdálena všechna tvrdost, zloba, hněv, křik, utrhaní a s tím i každá špatnost; buďte k sobě navzájem laskaví, milosrdní, odpouštějte si navzájem, jako i Bůh v Kristu odpustil vám.“ (Ef 4,30-32). Tato výzva k dobru a milosrdenství je nepochybně ozvěnou slov Pána Ježíše ke svým učedníkům: „Buďte milosrdní, jako je milosrdný váš Otec“ (Lk 6,36). Je zřejmé, že takové napodobování Otce je možné díky naší otevřenosti vůči milosti Ducha Svatého.

V listu Galatským se sv. Pavel prezentoval jako příklad toho, že na jedné straně obratně odmítá životní styl Židů, úzkostlivě dodržuje mojžíšský zákon a na druhé straně přijímá zásady evangelia v duchu skutečné svobody: „Byl jsem přibit s Kristem na kříž. Nyní už nežiji já, ale žije ve mně Kristus. Přestože stále žiji v těle, můj současný život je životem víry v Syna Božího, který mě miloval a vydal sebe samého za mě. Nemohu odmítnout Boží milost“ (Gal 2,19b-21a).

Dar zbožnosti - "abych vždy sloužil tvému Veličenstvu se synovskou láskou"

Latinské slovo pietas se překládá jako „zbožnost“. Označuje určitý způsob lidského života „podle Boží vůle“, tedy v souladu s Božím plánem pro něj. Tato myšlenka byla vyjádřena právě ve chvíli, kdy byl člověk stvořen k Božímu obrazu a podobě (srov. Gn 1,26). Tato zvláštní blízkost člověka ke svému Stvořiteli nespočívá ani tak v jeho racionalitě, jako spíš ve schopnosti milovat. Navíc se to do jisté míry stává lidským úkolem, protože Pán Ježíš přikázal milovat Boha „z celého srdce, z celé své duše, z celé své mysli a ze všech svých sil“ (Mk 12,30).

Tato láska se projevuje především v křesťanské modlitbě, která je na rozdíl od modliteb typických pro různá jiná náboženství ovocem milosti Ducha Svatého. Když se křesťan modlí, naplňují se slova Pána Ježíše: „Ale přichází hodina a už je tady, kdy praví ctitelé budou uctívat Otce v Duchu a pravdě, a Otec chce mít takové ctitele. Bůh je duch, proto ho jeho ctitelé musí uctívat v duchu a pravdě“ (J 4,23-24). Následující slova sv. Pavla z listu Římanům toto potvrzují: „Tak také Duch přichází na pomoc naší slabosti. Vždyť ani nevíme, jak a za co se modlit, ale sám Duch se za nás přimlouvá nevyslovitelným lkáním.“ (Řím 8,26).

Vnitřní otevřenost vůči daru zbožnosti, který nám Duch Svatý posílá, by měla být doprovázena osobním úsilím modlitby. Píše o tom sv. Pavel na různých místech v prvním listu Timoteovi: „Doporučuji tedy, aby se konaly prosby, modlitby, společné modlitby, díkůvzdání za všechny lidi:

za krále a za všechny, kdo mají moc, abychom vedli tichý a pokojný život se vší zbožností a důstojností.“ (1 Tim 2,1-2);

Zbožnost jako modlitební vztah k Bohu by měla provázet také aktivní láska k bratřím. Proto sv. apoštol Jakub ve svém listu napsal: „Pravá a čistá zbožnost před Bohem a Otcem znamená pamatovat na vdovy a sirotky v jejich soužení a chránit se před poskvrnou světa“ (Jk 1,27). Podobně říká sv. Petr, vyzývající věřící: „Proto také vynaložte všecku snahu na to, abyste ke své víře připojili ctnost, k ctnosti poznání, k poznání zdrženlivost, ke zdrženlivosti trpělivost, k trpělivosti zbožnost, ke zbožnosti bratrskou náklonnost a k bratrské náklonnosti lásku.“ (2 P 1, 5-7).

Dar bázně Boží – „abych se bál hříchu, který Tě uráží, Bože“

Křesťan je člověk, který by měl žít beze strachu, v souladu se slovy Pána Ježíše. V promluvě na rozloučenou ve večeradle řekl: „To jsem vám pověděl, abyste našli ve mně pokoj. Ve světě máte soužení. Ale vzchopte se, já jsem přemohl svět.“ (Jan 16,33). Kristus přemohl svět svou milosrdnou láskou, a proto každý, kdo zůstává v jeho lásce, nemá strach, protože, jak říká sv. Jan apoštol, „dokonalá láska vyháňá strach“ (srov. 1 Jan 4,8).

Jednoho by se však křesťan měl velmi bát – je to hřích, který je proviněním proti Bohu a také škodou způsobenou druhým lidem i samotnému pachateli zla. Proto se sv. Pavel obrátil ke křesťanům žijícím ve Filipech s upřímnou prosbou: „A tak, moji milí, jako jste vždycky byli poslušní, s bázni a chvěním uvádějte ve skutek své spasení, abyste byli bezúhonní a ryzí, Boží děti bez poskvrny uprostřed pokolení pokřiveného a zvráceného.“ (Flp 2:12a. 15). Na druhou stranu autor listu Židům v tomto ohledu formuloval jednoznačné napomenutí: „Proto, když obdržíme neotřesitelné království, zůstaňme v milosti a skrze ni služme Bohu s úctou a bázni! Náš Bůh je stravující oheň“ (Ž 12,28-29). Sv. Petr ve svém prvním listě upozorňuje: „Jestliže ,vzýváte jako Otce' toho, kdo nestranně soudí každého podle jeho činů, v bázni před ním žijte dny svého pozemského života.“ (1 P 1,17).

Žádost

Duch Svatý na nás vylévá Boží lásku – milosrdnou lásku. Pod jejím vlivem se sv. Alžběta od Nejsvětější Trojice modlila, aby se jí nechala zcela vést – aby milovala Boha ještě více než dosud: „Ó můj Bože, Nejsvětější Trojice, které se klaním, pomoz mi na sebe úplně zapomenout, abych mohla žít v tobě v pokoji a v míru, jako by má duše byla již ve věčnosti. Kéž nic nenaruší můj pokoj a nevyvede mě z Tebe, ó můj Neměnný, ale ať mě každá minuta ponoří hlouběji a hlouběji do hlubin Tvého Tajemství. Naplň mou duši pokojem. Udělej z něj své nebe, svůj milovaný příbytek a místo svého odpočinku. Kéž Tě tam nikdy nenechám samotného, ale ať jsem celá, celá žijící vírou, celá zbožňující, celá podřízená Tvé tvůrčí působení.“